

Podkladový materiál ke „zrušení papírové podoby výkazů o studiu“

Návrh na zrušení papírové podoby indexů původně vzešel ze studentské kurie akademického senátu. Z toho bývá vyvozováno, že úvahy nad zrušením indexů jsou ryze studentskou iniciativou, jejíž ratio je zejména snaha studentů vyhnout se administrativě, která je spojená se zapisováním známek a zápočtů do indexu. Tato povinnost přitom může být obtěžující zejména v případě písemných zkoušek a zápočtů, a to nejen z hlediska studentů, nýbrž i učitelů, kteří mají povinnost do indexu zapisovat.

Zastánci zachování papírové podoby indexů proti tomu namítají, že index představuje „poslední záchranu“ v případě, že elektronický systém selže, a nemá význam jen jako oficiální písemný dokument, nýbrž i jako památka na období studií. Jeho zachování je tak ochrana studentů před neuváženým, zbrklým a v zásadě i nevratným krokem, kterého mohou sami v budoucnu litovat. Stručně řečeno: zrušení indexů je snahou ulehčit si práci a studijní povinnosti za cenu ztráty posledního papírového dokladu o udělení známky, jakož i ztráty „institutu indexu, který provázel studenty po desetiletí“.

Tento pohled však odhlíží od podstatných **proměn evidence o studiu**, ke kterým v posledních 5 letech došlo, zejména s ohledem na přechod na **kreditní systém studia**. Konkrétně jde o to, že index v minulosti korespondoval s předměty, které si studenti povinně a jednotně zapisovali v každém ročníku. Penzum předmětů, které mělo být v každém ročníku absolvováno, tak bylo prakticky pro celý ročník jednotné a index měl vypovídající hodnotu i z hlediska toho, co má či měl student v tom kterém ročníku splnit. Skutečnost, zda tyto povinnosti splnil, nebo nesplnil, tak byla následně i podkladem pro zápis do dalšího ročníku. Evidence v indexu také korespondovala s papírovou evidencí ve studentských kartách na studijním oddělení.

S příchodem **kreditního systému** však evidence v indexech nemá a **nemůže mít primární význam**. Je tomu tak proto, že studenti jsou oprávněni vytvářet si samostatně svůj studijní plán v rámci dovolených limitů. To znamená, že předměty, které student je oprávněn, popřípadě povinen vykonat, musí být vždy primárně zapsány v informačním systému. Pouze informační systém je totiž způsobilý zkontrolovat, zdali student splňuje pro absolvování dotyčného předmětu stanovené rekvizity nebo podmínku jednoho opakovaného zápisu předmětu v bezprostředně po sobě následujících úsecích studia. Proto pouze v případě, že je předmět zapsán v informačním systému, jej student může konat. Vzhledem ke značné variabilitě předmětů, které si studenti zapisují v informačním systému, a to nikoliv pouze dvakrát za akademický rok, nýbrž prakticky permanentně vzhledem k možnosti průběžného zápisu klauzurních prací a studentské vysokoškolské odborné činnosti, není možné, aby odpovědnost za to, že předměty, které jsou zapsány v indexu, měl kdokoli jiný, než sám student. Je proto také **zcela ponecháno na odpovědnosti studenta**, aby si sám zapisoval předměty, které je oprávněn konat, do indexu a následně jej také předkládal k podpisu po vykonání příslušné studijní povinnosti.

Ke skutečnosti, že papírový index většinou nekomunikuje s předměty, které si student zapsal, přispívá i to, že studenti nemusejí vykonat povinně volitelné a volitelné předměty,

kteří si zapsali. To vede k praxi, kdy se do indexu zapisují PVP a VP teprve v okamžiku, kdy jde student ke zkoušce. V případě, že tuto zkoušku nevykoná, předmět je prakticky anulován, neboť skutečnost, že jej neabsolvoval, nemá žádný význam (pouze v případě, že se student neúspěšně podrobí zkoušce, je ona „čtyřka“ započítávána do prospěchového průměru).

Na základě těchto skutečností je značně **relativizováno tvrzení, že papírový index představuje primární a zásadní doklad** o tom, že student vykonal určitou studijní povinnost. Je tomu tak proto, že i když bude mít student jistou studijní povinnost zapsanou v indexu a bude mu dokonce udělena i známka s podpisem, bude mít zásadní význam vždy to, zdali si student dotyčný předmět řádně zapsal v informačním systému, který před tím zkontroluje stanovené rekvizity. V případě, že tomu tak není, bude zkouška, která je v indexu zapsána, anulována. Pouze informační systém je přitom schopen zkontrolovat, zda zdá má či nemá splněné stanovené rekvizity.

Momentálně však **není nijak zajištěna kontrola souladu indexu a informačního systému**. K takové kontrole by bylo nutné, aby měl student vždy poté, co si zapíše určité předměty do informačního systému, povinnost zároveň si tyto předměty zapsat do indexu a studijní oddělení by bylo povinno tento zápis autorizovat. Vzhledem k permanentnímu zápisu některých předmětů a vzhledem k tomu, že si studenti zapisují předměty, které nejsou povinni konat, by tento systém byl extrémně administrativně náročný. Znamenal by, že v případě, že si studenti zapíší určité předměty a pak je nevykonají, musí se následně dostavit na studijní oddělení a tyto předměty si nechat vyškrtnout. Administrativa, která by tím vznikla, by byla obrovská a efekt, kterého by tím bylo dosaženo, by byl velmi nízký. Pouze v takovém případě by však bylo možné tvrdit, že index je reálným a způsobilým primárním dokladem o vykonaných zkouškách.

V tuto chvíli tomu tak ale není. Index a zápisy v něm pravidelně a systematicky nekontroluje nikdo. Studijní oddělení proto, že prakticky nemůže vyžadovat úplnost zápisů v indexu, neboť v okamžiku, kdy se provádí zápis do ročníku, má student obvykle stále ještě možnost měnit své zapsané předměty v informačním systému, který je primární.

Kontrola kompletnosti údajů v indexu tak v současnosti prakticky spočívá pouze v namátkové kontrole v rámci zkoušek, kdy někteří vyučující kontrolují, zdali student splnil zápočet k dotyčnému předmětu. Tato kontrola však není prováděna nijak systematicky: aby byla skutečně efektivní, musel by dotyčný examinátor provést kontrolu, zdali má student v indexu zapsány také všechny rekvizity k dotyčnému předmětu, aby byl oprávněn zkoušku konat (k tomu by však musel rozlišovat mezi tzv. měkkými a tvrdými rekvizitami, aby mohl stanovit, zdali student může zkoušku konat, přestože zatím nevykonal dotyčnou studijní povinnost). Taková kontrola by byla náročnější než samotné zkoušení, a proto je velmi nepravděpodobné, že by ji někdo prováděl.

Jestliže děkan vyjádřil závazné stanovisko, že absence zápisu v indexu není důvodem, pro který se student nemůže podrobit zkoušce, tedy ani státní závěrečné zkoušce, plyne z toho, že v současnosti **má index již nyní „dobrovolnou povahu“**. Je tedy pouze na studentovi, zdali chce nebo nechce mít svůj index pořádku. Pokud tomu tak není, ve skutečnosti žádná sankce neexistuje. Taková sankce by byla možná pouze v případě, že by byla uložena povinnost

důsledné a prakticky permanentní kontroly indexu studijním oddělení, což by na jedné straně mnohonásobně zvýšilo administrativní zátěž studijních referentek a na druhé straně velmi pravděpodobně vedlo k prudkému odporu studentů. Zároveň lze předpokládat, že by se masově rozšířila praxe, kdy studenti žádají o vydání duplikátu indexu z důvodu jeho ztráty nebo zničení. Tím by totiž jednoduše přenesli administrativní zátěž na studijní referentky.

Z výše uvedených důvodů tak nelze tvrdit, že index představuje doklad poslední záchrany pro případ, že elektronický systém selže. Není tomu tak. Pokud by se teoreticky zhroutil elektronický systém, potom může index vypovídat pouze o tom, že student skutečně splnil určité zkoušky. To ale vůbec nestačí. Je třeba mít i evidenci o tom, které zkoušky student nesplnil a kolikrát se mu je nepodařilo splnit. Pokud by nebyla k dispozici tato evidence, znamenalo by to, že studenti by mohli vykonat zkoušky více než třikrát, opakovat zápis předmětu více než jednou a skládat zkoušky z předmětů, které si ani nezapsali (resp. nesplnili pro ně rekvizity).

Elektronický výpis o vykonaných zkouškách pořízený z aktuálních údajů v informačním systému a opatřený autorizovanou elektronickou značkou tak má v tuto chvíli větší autenticitu a význam, nežli podepsaný zápis v indexu. Spoléhání se na index ve skutečnosti znamená, že není vytvořená záložní evidence takových údajů.

Zachování indexů v papírové podobě by mělo svůj smysl, pokud by studenti byli naprosto disciplinováni a měli sami zájem na tom, aby zápisy v indexu korespondovaly s tím, co je v informačním systému. Praxe však ukazuje, že tento zájem nemají. Indexy naopak vedou k tomu, že je obcházen informační systém, což je velký problém. Studenti si někdy zapisují to, co nejsou oprávněni konat, a učitelé, kteří „věří v index“, jim zapisují známky i v těch případech, kdy by neměli.

Souhrnně lze tedy konstatovat:

- 1. primární význam pro zápis předmětu i známky z něj i má v současnosti elektronická evidence v informačním systému (vzhledem ke kontrole rekvizit atd.)**
- 2. odpovědnost za úplnost údajů zapsaných indexu nese pouze student**
- 3. index většinou nekoresponduje s předměty PVP a VP, které si student zapsal v IS, neboť je nemusí vykonat**
- 4. jestliže není předmět řádně zapsán v informačním systému a nejsou splněny rekvizity pro jeho vykonání, nemá zápis známky takového předmětu do papírového indexu primární význam**
- 5. není nijak zajištěna kontrola souladu indexu a informačního systému**
- 6. jestliže absence zápisu v indexu není důvodem, proč studentovi lze odepřít absolvování zkoušky, má index již nyní dobrovolnou povahou**
- 7. index tak nepředstavuje primární výkaz o vykonaných zkouškách, na který by bylo možné se spoléhat v případě, že elektronický systém selže.**

Na základě těchto skutečností jsem na kolegiu děkana dne 12. února 2015 navrhl papírovou podobu indexu zrušit a zahájit práce na vytvoření efektivního systému záložní evidence – papírových konsignací, které by mohly mít v případě selhání IS charakter záložního podkladu.

Vzhledem k tomu, že stanovisko kolegia k této otázce nebylo jednomyslné, dospěl děkan k rozhodnutí, že předloží otázku zrušení papírové podoby indexů akademickému senátu. Tento návrh by měl být projednán na zasedání dne 5. března 2015.

V případě, že AS bude souhlasit se zrušením papírové podoby indexů, podmínil děkan jejich zrušení tím, že:

1. Studenti budou mít k dispozici elektronický výpis o vykonaných studijních povinnostech, který bude opatřen elektronickou uznávanou značkou. Tento výpis budou moci studenti kdykoliv generovat z informačního systému a nechat si jej ověřit prostřednictvím Czech Pointu. Zároveň budou tyto výpisy vždy na konci zkouškového období vytištěny studijním oddělením a založeny do spisu studenta jako záložní evidence jím vykonaných zkoušek.
2. Pravidla pro organizaci studia podrobně upraví postup zapisování známek na papírové konsignace a jejich archivování na katedrách. Zároveň bude též upraven postup vkládání známek do informačního systému. (Archivační doba konsignací s podpisem examinatora by měla být nejméně 10 let – v současnosti je archivační doba pouze 3 roky)
3. V souvislosti se změnou pravidel pro organizaci studia, která je předpokladem zrušení papírové podoby indexů, bude třeba přijmout opatření, která povedou k tomu, aby si studenti zapisovali pouze ty povinně volitelné a volitelné předměty, které chtějí konat. Studenti by taktéž měli být motivováni k tomu, aby primárně usilovali o absolvování povinně volitelných a volitelných předmětů, které jsou vyučovány na Právnické fakultě UK.

V případě, že akademický senát vysloví souhlas se zrušením papírové podoby indexů, bude nutné urychleně připravit novelizaci pravidel pro organizaci studia. Teprve účinností novelizovaných pravidel totiž ve skutečnosti dojde ke zrušení papírové podoby indexů.

Rušení indexu by nemělo být postupné, tj. nemělo by se týkat pouze studentů, kteří nově nastupují na fakultu, ale všech. Důvodem je to, že postupné rušení indexu pro jednotlivé ročníky by znamenalo neodůvodněnou nerovnost studentů například už jen v tom, že pokud by některý student ztratil index a byl by v ročníku, kde je ještě index povinen mít, byl by nucen požádat o duplikát a zaplatit za něj příslušný poplatek, a to v situaci, kdy jeho kolegové již žádný index nemají a index je prakticky i pro něj dobrovolný. Další problém by nastal v případě, že by někteří studenti v případě přerušení studia propadli do nižšího ročníku, kdy by mít index nemuseli, následně by však v důsledku rychlejšího tempa opět ocitli ve vyšším ročníku, kde by index mít museli.

V Praze dne 22. února 2015

.....

Doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.

proděkan pro magisterský studijní program